

Előmeneteli minimumkövetelmények a társadalomtudományban

Jelen tanulmány az egyetemi tanári és a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) doktori fokozatszerzési eljárásban használt útmutatókat és szabályzatokat vizsgálja azok követelményrendszere szempontjából. Célja, hogy az egyes indikátorok súlyát és jelentőségét összevesse, különös tekintettel a társadalomtudományok területére. A nemzetközi szakirodalom három tevékenységi kört emel ki, melyek a tudományos teljesítményértékelési rendszerek alapját adják. Ezek a tudományos tevékenység, oktatási tevékenység és a tudományos közéleti szerepvállalás. Eredményeink azt mutatják, hogy alapvetően a szabályozók kiforrottak, viszont mindegyikben megfigyelhetjük a tudományos tevékenység előtérbe kerülését. Míg ezeket az indikátorokat számszerűen és pontosan határozzák meg, az oktatási tevékenységgel kapcsolatos indikátorok több mozgásteret hagynak a pályázóknak, a rendszer rugalmasságát is biztosítva. Az egyetemi tanári és az MTA doktori minimumkövetelmény-rendszer áttekintése után a tanári követelményrendszert vizsgáljuk részleteiben. A pontozási rendszer kiegyensúlyozott, igyekszik egyenlő mértékben figyelembe venni a tudományos és az oktatási tevékenységet. A minimum feltételek kikötése egyrészt megadja azt a mozgásteret a pályázónak, hogy saját készségei mentén kaphasson pontszámot, elismerve a kiemelkedő oktatási vagy kutatói munkát, másrészt viszont hatékonyan méri azt, hogy a pályázó minden indikátor mentén alkotott már, és mindben szerzett tapasztalatot pályája során.

Tárgyszavak: tudományos fokozat; társadalomtudomány; kutatás; szakirodalmi dokumentum; Magyarország

1. Bevezetés

Jelen rövid gondolatébresztő írásban az előmeneteli rendszerek minimumkövetelményeinek áttekintésére biztatjuk az olvasókat. Minden oktatónak és kutatónak egyaránt fontos az, hogy milyen gyorsan és milyen sikerrel halad szakmai útján, ami végső soron egyfajta motivációs eszköz is. Az előmenetel, az újabb pozíciók és kinevezések elérése nagyobb juttatásokat, még nagyobb szakmai kapcsolatrendszert és elismerést, a pályázati pénzekből való nagyobb részesedés ígérését kínálja. Ezeket számba véve könnyen beláthatjuk, hogy az előmenetel mindannyiunk számára prioritás és talán mindnyájunkat foglalkoztat az a gondolat, hogy milyen követelményeknek szükséges eleget tennünk a ranglétrán való feljebb jutás érdekében.

Az előmeneteli rendszerek által rögzített követelmények ilyen megfontolás alapján tudatossá és tervezhetővé is teszik az életpályát, mert az oktatók és kutatók ezeket követve, e pillérek mentén

tevékenykedve elérhetik a ranglétra felsőbb fokait is. Magyarország ilyen szempontból egyébként is kiemelkedik az országok közül, mert a soklépcsős, formalizált előmeneteli modellt követi. Ez azt jelenti, hogy a tudományos szakemberek munkáját számos ponton mérik és ellenőrzik, illetve életpályájuk ezáltal több szintre, mérföldkövekre csoportosul (Kochen és Himmel, 2000).

Jelen tanulmányban a társadalomtudományi tudományos bizottságok és a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) társadalomtudományi jellegű tudományági kategóriáinak előmeneteli minimumkövetelményeit vizsgáljuk a 2020. novemberben hatályos útmutató szerint.

2. Előmeneteli rendszerek általában

Magyarország, mint ahogy azt már fentebb is említettük a soklépcsős formalizált modellt követi a tudományos és egyetemi előmenetelt tekintve. Ebben a modellben különös hangsúlyt fektetnek az

országok a habilitációs eljárásra is, ami a további szintek közé ékelődik. Magyarországon ezek a szintek kettő piramis-szerű rendszerben kapnak helyet, egyrészt a felsőoktatási ranglétra, másrészt az akadémiai ranglétra sarokköveit követve (Bazsa, 2017). Magyarországon a felsőoktatási piramis lépcsői a PhD fokozatszerzést követően a habilitáció, majd az egyetemi tanári cím. A másik piramis fokozatai az MTA által odaítélt kandidátusi cím (ez 1993 óta már nem releváns), az MTA doktora cím (DSc), majd az akadémikusi levelező és rendes tagság. Érdekességként megemlíthjük az e modellt alkalmazó országokat: Ausztria, Belgium, Horvátország, Csehország, Finnország, Németország, Görögország, Magyarország, Szlovákia és Svájc (Kochen és Himmel, 2000).

Az előmeneteli követelmények általában három pillér mentén csoportosulnak: ezek közül, a ma egyre hangsúlyosabbá váló, a **kutatási pillér** a tudományos tevékenység mérésére fókuszál főleg a közlemény és rájuk érkező hivatkozások mennyiségi és minőségi paramétereit mérve (Tien, 2008). A második pillér az **oktatási tevékenységeket** méri, ideértve az oktatási-fejlesztési és a tehetséggondozási feladatokat is. A harmadik pillérben a **tudományos közéleti szerepvállalások** kapnak helyet, mint a szervezeti tagságok, szervezési feladatok, egyéb tisztségek és kitüntetések. Érdemes azt megfigyelnünk, hogy a magyar előmeneteli rendszer melyik pillérré mekkora hangsúlyt fektet, ez ugyanis nagyban meghatározza a hazai tudományos közösséget. Ha tehát egyik vagy másik pillér előtérbe kerül az előmeneteli rendszerben, és e mentén több pontot ér egy-egy specifikus tevékenységi kör, az oktatók és kutatók erre nagyobb figyelmet fognak fordítani saját pályájukon. Jelenleg a nemzetközi tudományos közösségben az útmutató alapján egy sokkal inkább tudományos – kutatói hangsúlyt figyelhetünk meg, ami a tudományos publikálás mennyiségi kritériumai mellett a minőségi indikátorokat is előtérbe helyezi. Hazánkban is számos folyamat indult el ebbe az irányba, ami megosztó véleményeket és egy igen heves diskurzust eredményez a tudományos közösség résztvevői között. Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyeznünk, hogy a teljesítményértékelési rendszerek is e vita fényében és hatására változnak, valamint, hogy nem csak a kutató egyéni képességeitől és motivációjától függően alakulnak. A sikeres életpályához ugyanis elengedhetetlen a megfelelő munkakörnyezet, a

tudományos és szakmai lehetőségek tárháza, valamint az egyes tudományterületek eltérő publikációs szokásai, szocializációs hagyományai. Erről bővebben írtunk 2020 nyarán a Statisztikai Szemlelben megjelent tanulmányunkban (Sasvári et al., 2020).

Az előmeneteli rendszerek bizonyos szakmai „forgatókönyveket” is festenek az oktatók és kutatók egyéni motivációjától és képességeitől, valamint lehetőségeiktől függően. E forgatókönyvek a következők (Dany et al., 2011):

1. a „Sztár kutató”,
2. a „Kiemelkedő oktató”
3. és a „Helyi menedzser” szerepre.

A „Sztár Kutatók” elsősorban a tudományos munkájukra építkeznek. Kiemelkedő publikációs teljesítménnyel rendelkeznek mind hazai, mind nemzetközi szinten, a legnívósabb konferenciák meghívott előadói, viszont számos esetben az adott intézmény rendszeren „kívüli” játékosai, akik a közvetlen intézményi feladatok egyéb dimenzióival nem törődnek. A „Kiemelkedő oktatók” az oktatásban jeleskednek, számos órával, és még több konzultált hallgatóval, akár a kötelező szakdolgozat és diplomamunka, akár plusz teendők kapcsán. Ezek az oktatók veszik ki leginkább a részüket a tudományos utánpótlás-nevelésből és a tehetséggondozásból is, általában jó kapcsolatot ápolnak a hallgatókkal és ez segít az intézmény reputációját is növelni. Ezen kívül az oktatásfejlesztésben, a tananyagok készítésében és adminisztratív feladatokban is szívesen vállalnak szerepet. A „Helyi Menedzser” kategóriába tartozók pedig leginkább személyes kapcsolataikkal igyekeznek az intézményt pozícionálni. Ők azok, akik irányítják a munkafolyamatokat, szervezői tevékenységet végeznek, illetve a kapcsolatszerzést, akkreditációs folyamatokat is segítik.

A forgatókönyveket látva azt gondolhatjuk, hogy a jelenlegi szabályok közepette az előmeneteli rendszerben a „Sztár Kutatók” boldogulnak leginkább, ám ez nem így van a gyakorlatban. Az intézményeknek mindhárom forgatókönyv szereplőire szüksége van, ezek ugyanis jól kiegészítik és támogatják egymást a munkafolyamatok egészét nézve. Magyarországon számos intézményben, így a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, vagy a Budapesti Corvinus Egyetemen (Uni-corvinus.hu, 2020) is igyekeznek kialakítani a különböző forgatókönyvek szerinti életpályamodellt, ezzel is versenyképesebbé téve az intézmény egészét.

3. Egyetemi tanári és MTA doktori minimumkövetelmények áttekintése

A két követelményrendszert egymáshoz viszonyítva és önállóan is érdemes megvizsgálnunk. Az egyetemi tanári pályázatokra vonatkozó követelményeket a MAB, az MTA doktora fokozat követelményeit a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdaság-, és Jogtudományok Osztálya (GJO) szabályozza. Az egyetemi tanári pályázatok esetében társadalomtudományokról (állam- és jogtudományok, közigazgatás-tudományok, média- és kommunikációs tudományok, politikatudomány, rendészettudomány, szociológiai tudomány tartoznak ide, a gazdaságtudományok és hadtudományok eltérő csoportokat alkotnak. Az MTA doktora fokozat esetében a tudományos bizottságok szabják a követelményeket – így külön az Állam-, és Jogtudományi Bizottság (ÁJB), Politikatudományi Bizottság (PTB), Gazdaságtudományi Doktori Minősítő Bizottság (GMB) és Hadtudományi Bizottság (HTB)¹.

Az egyetemi tanári minimumkövetelmény-rendszer összesen – szétbontás után – 21 indikátor alapján méri a pályázók teljesítményét. Ez kettő főcsoportra oszlik:

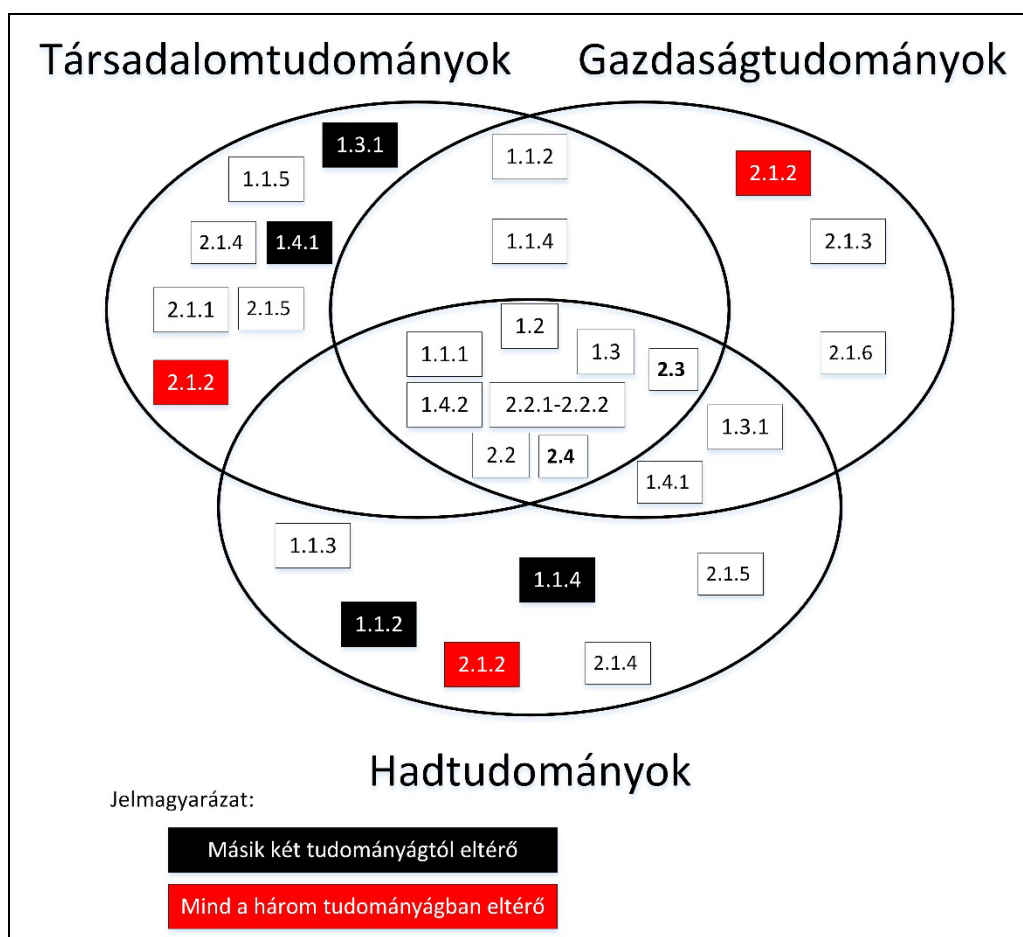
- a **felsőoktatási tevékenységre** és
- a **tudományos tevékenységre**.

Az elméleti részben kijelölt tudományos közéleti szerepvállalás, mint harmadik pillér, jelen szabályozásban a tudományos tevékenységek között található. A **felsőoktatási tevékenység** főcsoport 4 alcsoportra különül el, összesen 10 indikátorral (lásd **melléklet, 1. táblázat**). Ezek közül a legrészletesebb szabályozást az oktatási tapasztalattal kapcsolatban fogalmazták meg (5 indikátor), ezt követi (2–2 indikátorral) az idegen nyelvű tanóratartásra vonatkozó és az oktatásfejlesztő tevékenység. A hallgatók tanulmányi és tudományos munkájának vezetése alcsoport mindössze egyetlen minimumkövetelmény-indikátorral mért. A **tudományos tevékenységre** vonatkozó főcsoport is 4 alcsoportra osztható, ebből az első alcsoport, a kiemelkedő tudományos és kutatói munkásság méréséhez 6 indikátort használnak. További 3 indikátorral van jelen a fiatal kutatók tudományos munkájának vezetése és témavezetői részvétel a doktori képzésben, míg a kutatásszervezési tapasztalat és a hazai és nemzetközi elismertségi alcsoportokat mindössze 1–1 indikátorral mérik. Itt érdemes megjegyezni, hogy a témavezetői, tehet-

séggondozó és utánpótlás-nevelő szerepkör a szabályzat szerint mindkét főcsoportban megtalálható és szétbontották a tanulmányi szintek szerint (graduális hallgatók vezetése került a felsőoktatási tevékenység főcsoportba, míg a doktori hallgatók vezetése a tudományos tevékenység főcsoportba). A tudományos tevékenység főcsoport érdekessége, hogy ez tömöríti a szakirodalom szerinti harmadik pillér (tudományos közéleti szerepvállalás) indikátorait is, melynek indikátorai 3 alcsoportban is megtalálhatók.

A tudományági klaszterek mentén az egyetemi tanári követelmények számos ponton különböznek. Mint ahogy azt látjuk is, a tudományos közéleti tevékenységre vonatkozó feltételek viszont teljesen megegyeznek (2.2.–2.4.). A tudományos tevékenység főcsoport további elemei eltérnek egymástól. Minőségi szempontból a legkisebb korlátozásokat a Hadtudományoknál találjuk, itt sem az MTA-listás közlemények száma, sem az idegen nyelvű publikáció minősége, sem az elvárt Hirsch-index, sem a szaktanulmány/könyvfejezet minősége, sem a könyv minősége nincs korlátozva. A minőségi indikátor alatt valamilyen konkrét indexáló szervezet – nemzetközi szinten Scopus, hazai szinten az MTA IX. nemzetközi és hazai folyóiratlistája – sztenderdjeit értjük. Nagy mozgásteret hagy a Hadtudományoknál a független hivatkozások minőségét tekintve a szabályozás. Ennél jelentősebb feltételeket találunk a Társadalomtudományoknál. Itt az MTA IX. osztály nemzetközi és hazai listája szerint állapítottak meg elsősorban mérőszámokat. A Gazdaságtudományok követelményei a legszigorúbbak, itt számos esetben a Scopushoz kötik a minőségi feltételeket, mind az idegen nyelvű publikáció, mind a Hirsch-index és a független hivatkozások tekintetében. A felsőoktatási tevékenység főcsoportban 5 indikátor egyezik meg mindhárom tudományági kategóriában.

Eltér viszont az oktatott órák száma az adott időszakra vonatkozóan (itt a Hadtudományok mindössze 400 órát követel meg, ami jelentős enyhítés a másik kettő kategória 800 órájához képest). A pályázat beadása előtti 5 évet tekintve egyedül a Hadtudományok fogalmaz meg követelményt az oktatott órák számára (min. 200 óra), míg az előadások számában is ők követelik a legtöbbet (min. 200 óra). A tárgyfelelősségi szempont körében a Társadalomtudományok a legmegengedőbb, mert hosszabb időtávban mér.

1. ábra **Minimumkövetelmény eltérések tudományáganként a társadalomtudomány területén²**
 Forrás: saját szerkesztés, MAB Testületének 2020/6/IV/3. számú határozata alapján

A publikációs tevékenység hatásának értékelésénél a MAB az MTA doktora cím elnyerésére benyújtott pályázatok habitusvizsgálatánál alkalmazott numerikus tudományterületi mutatók közül a lineáris paraméterek legalább kétharmadának teljesülése esetén adható pont. A pályázónak az erre vonatkozó kimutatást a pályázati anyagához csatolnia kell. A publikációs tevékenység értékelése kiegészülhet további, a MAB szakbizottságok által meghatározott speciális feltételekkel. (Egyetemi tanári pályázat összeállításához és értékeléséhez, 2020)

Az MTA doktori minimumkövetelmény-rendszerben az indikátorok mentén pontszámokat gyűjtenek a pályázók (lásd melléklet, 2. táblázat). A rendszerben összesen 10 főcsoport van, bár ezek közül csak a közleményszámokra (3 darab) és a hivatkozások számára (3 darab) vonatkozik több alindikátor. A tudományos bizottságok követelményrendszere nagy átfedést mutat egymással –

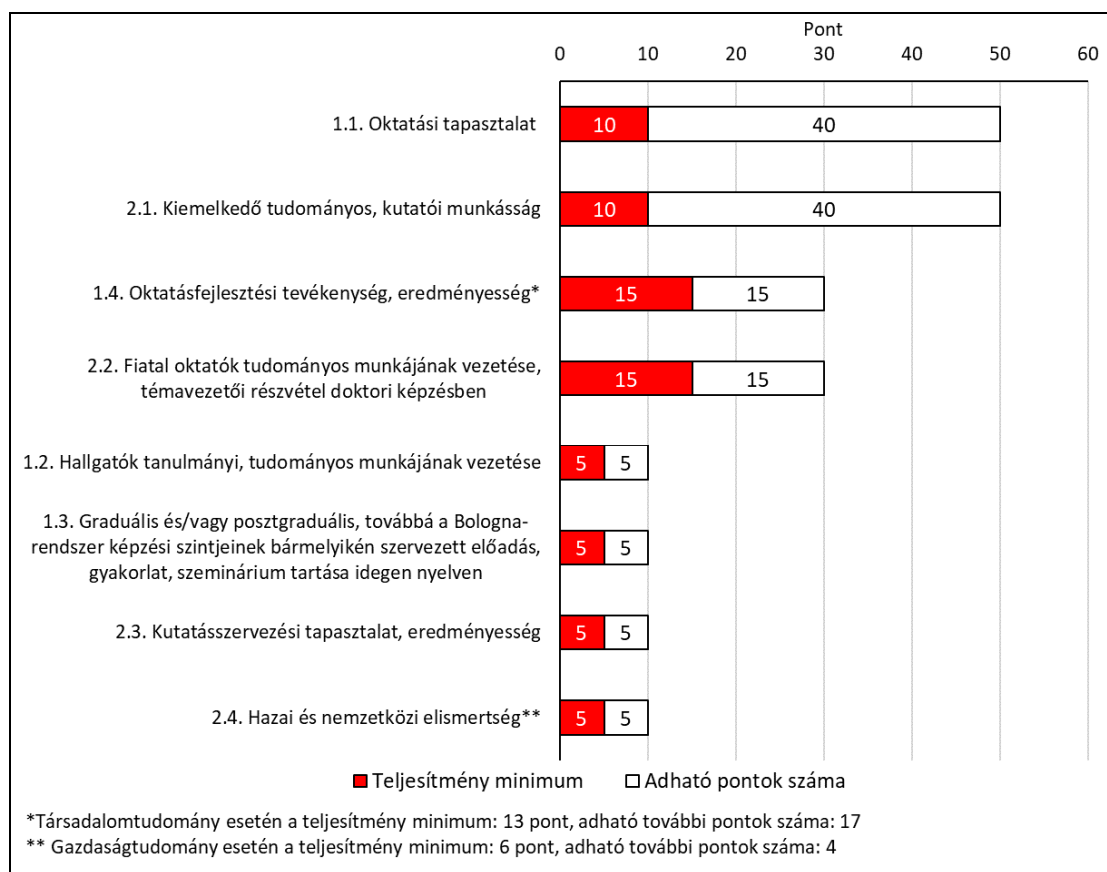
viszont elsősorban a tudományos tevékenységre – eltérő pontszámokat határoztak meg. A követelményrendszerben megegyezik a tudományos továbbképzés (max. 20 pont), az oktatás és tananyagfejlesztés (max. 10 pont), az alkalmazott kutatások és alkotások és azok gyakorlati haszna (max. 10 pont) és a rangos tudományos közéleti tevékenység és elismerés (max. 10 pont). A nemzetközi listás folyóirat-közlemények után (min. 35 pont), illetve a pontozott hivatkozások esetében (min. 60 pont) is egyező követelményeket dolgoztak ki a tudományos bizottságok minimum pontszámok definiálásával.

A tudományos bizottságok eltérő pontszámokat határoztak meg a kiemelt szakkönyvek és monográfiák³ esetében, figyelembe véve a tudományági sajátosságokat. Ebben a tekintetben a legmagasabb pontszámot az ÁJB-nél találjuk (min. 60 pont, 30 ív terjedelemben), szintén min. 60 pontot definiál a HTB, viszont kevesebb a megállapított terje-

delem (20 év). A folyóiratban megjelent közlemények pontozásában a HTB 140 pontot határozott meg, míg a többi vizsgált bizottságnál ez 120 pont. A közlemények után kapható összpontszám minden bizottságnál 180 pont, a tudományos tevékenység után elvárt pontszám (hivatkozásokat is beleértve) a HTB-nél a legmagasabb, 290 pont, majd az ÁJB és PTB 280-280 pont, végül a GMB 250 pont. A teljes eljárásban elvárt összpontszám a HTB esetében 320 pont, az ÁJB és a PTB bizottságoknál 310 pont, míg a GMB-nél 280 pont.

A 2. ábrán a MAB Testületének 2020/6/IV/3. számú határozata alapján határoztuk meg a követelményrendszerben meghatározott indikátorokra adható pontszámok egymáshoz való viszonyát és arányát. Ahogy azt már fentebb is bemutattuk, a két nagy pillér a tudományos tevékenység és a felsőoktatási tevékenység. Mindkettő pillér körében 4-4 indikátor került meghatározásra, eltérő pontszámokkal. A legjelentősebb pontok az oktatási tapasztalat (50 pont) és a kiemelkedő tudományos, kutatói munkásság (50 pont) indikátorokra került kiutalásra. Ezeket követik 30-30 ponttal az oktatás-

fejlesztő tevékenység és a fiatal kutatók munkájának vezetése, majd további négy indikátornál 10-10 pont van definiálva. Ahogy azt az ábrán is láthatjuk, a kutatók és oktatók saját karrierjének mentén, valamint egyéni képességeik szerint dönthetnek arról, hogy a felsőoktatási tevékenység (oktatás) vagy a tudományos munkásság kerüljön-e előtérbe az értékelésnél, melyikből kívánnak magasabb pontokat szerezni. Ilyen szempontból a rendszer nagy rugalmasságot ad a pályázónak. A teljesítéshez szükséges minimum pontszám a megszerezhető 200 pontból 160 pont, viszont fontos, hogy mindegyik indikátorhoz van minimum pontszám rendelve. Ez egyrészt megadja azt a mozgásteret a pályázónak, hogy saját készségei mentén kaphasson pontszámot, elismerve a kiemelkedő oktatói vagy kutatói munkát, másrészt viszont hatékonyan méri azt, hogy a pályázó minden indikátor mentén alkotott már, és minden szerzett tapasztalatot pályája során. Ha a pályázó bármely pontban nem teljesíti a minimum követelményt (több feltétel esetén azok bármelyikét), akkor az adott követelményre 0 pontot kell meghatározni számára (így többletpont sem adható).

2. ábra **Minimumkövetelmények értékelési szempontok szerint**
 Forrás: saját szerkesztés, MAB Testületének 2020/6/IV/3. számú határozata alapján

A tudományterületi súlyozásokról már korábban is tettünk említést, mely a minimum pontszámok meghatározásakor is előkerül. A társadalomtudomány esetében az oktatásfejlesztési tevékenység és eredményesség indikátornál további 17 adható pontot határoztak meg, és a teljesítési minimumhoz 13 pontot definiáltak. A gazdaságtudomány esetében a hazai és nemzetközi elismertség indikátornál találunk pontszámbeli változást. Itt a teljesítési minimumot 6 pontban határozták meg, a további adható pontszám pedig 4 pont.

4. Következtetések

Az egyetemi tanári minimumkövetelményrendszerből kitűnik, hogy a tudományos tevékenység szempontjából a Gazdaságtudományok támasztja a legszigorúbb követelményeket a pályázók elé a minőségi – Scopus által indexált – közlemények és hivatkozások mérésének beemelésével. A Társadalomtudományok követi leginkább az MTA IX. osztály által létrehozott listákat, ami az MTA doktora fokozat megszerzése szempontjából, – mint azt látni fogjuk – célravezető. A Hadtudományok ezzel szemben, amíg a tudományos tevékenység minőségi követelményeire csak részben támaszt követelményeket, addig a felsőoktatási tevékenység indikátorai szerint számos esetben a tudományág kategóriájában találjuk a legszigorúbb feltételeket. Azt érdemes szem előtt tartani, hogy a tudományos tevékenység mérése sokkal egzaktabb, pontosabb mérésre és kisebb mozgástérre ad lehetőséget a pályázónak, mint a felsőoktatási tevékenység főcsoport indikátorai.

Az MTA doktori minimumkövetelmény-rendszerben jól látható, hogy a szabályozás nagy része harmonizál a tudományos bizottságok között. A tudományos tevékenység után elvárt pontszámok körében

találunk itt is eltéréseket, az egyes alindikátorok (pl. könyvek és folyóiratok) eltérő súlyozása miatt. Az ÁJB-nél kitűnik a szakkönyvek és monográfiák előtérbe kerülése a tudományos életpálya során, míg a GMB erre nem is határozott meg követelményt. Ezzel szemben a HTB-nél a folyóiratközlemények után elvárt pontszámokat emelték meg, viszont az egyetemi tanári követelményrendszerben megfigyeltek alapján, ezek a folyóiratok leginkább hazai és lokális lapok (minőségi követelmények nincsenek meghatározva. Az egyetemi tanári pályázathoz képest az MTA doktori követelményrendszerben eltérés, hogy a tudományos továbbképzés tevékenységi köre minden szinten (graduális és doktori) egyetlen főcsoport alatt és egyetlen indikátor alá került összevonásra. A tudományos közéleti szerepvállalás is önálló főcsoportként (szintén 1 indikátorral) kerül felmérésre.

A tanulmányban a konkrét pontszámokat is meghatároztuk az egyetemi tanári pályázatokhoz kapcsolódóan. Érdemes megvizsgálni, hogy a rendszer a főbb indikátorok mentén hogyan súlyozza a pontszámokat és milyen minimum teljesítési feltételeket határoz meg a pályázók számára. Az értékelési rendszer egyrészt garantálja, hogy egy bizonyos minimum pontszámot minden indikátorban el kell érnie a pályázónak, így bizonyítva, hogy pályája során ezekben szerzett tapasztalatot. Ugyanakkor a pontozási rendszer viszonylag rugalmas keretet és nagy mozgástérrel ad a pályázóknak, hogy egyéni céljaiknak és képességeiknek megfelelően kerüljenek értékelésre. E rendszer szerint pedig egyenlő eséllyel indulnak az egyetemi tanári pályázaton azok, akik az oktatási tevékenységre, illetve azok, akik a tudományos tevékenységre fektettek hangsúlyt munkásságuk során.

6. Melléklet

1. táblázat

Egyetemi tanári pályázatok minimumkövetelményeinek összevetése társadalomtudomány területén

Sorszám	Tevékenység	Egyetemi tanári pályázatok minimumkövetelményei		
		I. Társadalomtudományoknál (Állam- és jogtudományok, Közigazgatástudományok, Média- és kommunikációs tudományok, Politikatudományok, Rendészettudományok, Szociológiai tudományok, kivéve: Hadtudományok)	II. Gazdaságtudományoknál	III. Hadtudományoknál
1.	Felsőoktatási tevékenység			
1.1	Oktatási tapasztalat			
1.1.1	Értékelési időszak (1.1.1 -1.1.5. esetén)	10 év (20 félév)	10 év (20 félév)	10 év (20 félév)
1.1.2	Oktatott órák száma adott időszakra vonatkozóan	min. 800 óra	min. 800 óra	min. 400 óra
1.1.3	Pályázat beadása előtti 5 évben	Nincs	Nincs	min. 200 óra
1.1.4	Előadások	min. 100 óra	min. 100 óra	min. 200 óra
1.1.5	Speciális szempont	max. 600 óra (felsőoktatási szakképzés, alapszakos és szakirányú továbbképzés)	Nincs	Nincs
1.2	Hallgatók tanulmányi, tudományos munkájának vezetése	min. 10 db diplomamunka, szakdolgozat vezetője, TDK-dolgozat konzulense	min. 10 db diplomamunka, szakdolgozat vezetője, TDK-dolgozat konzulense	min. 10 db diplomamunka, szakdolgozat vezetője, TDK-dolgozat konzulense
1.3	Graduális és/vagy posztgraduális, továbbá a Bologna-rendszer képzési szintjeinek bármelyikén szervezett előadás, gyakorlat, szeminárium tartása idegen nyelven	min. 80 óra	min. 80 óra	min. 80 óra
1.3.1	Idegennyelvű felsőoktatási tapasztalat	Erasmus Mobility, vendégtanári meghívás, nyári/téli egyetem kurzusa	Külföldi vendégtanári meghívás	Külföldi vendégtanári meghívás

Sorszám	Tevékenység	Egyetemi tanári pályázatok minimumkövetelményei		
		I. Társadalomtudományoknál (Állam- és jogtudományok, Közigazgatástudományok, Média- és kommunikációs tudományok, Politikatudományok, Rendészettudományok, Szociológiai tudományok, kivéve: Hadtudományok)	II. Gazdaságtudományoknál	III. Hadtudományoknál
1.4	Oktatásfejlesztési tevékenység, eredményesség			
1.4.1	Tárgyfelelős	min. 1 db kötelező vagy 2 db fakultatív tantárgy felelőse pályázat időpontjában és előtte legalább 4 éve	min. 1 db kötelező vagy 2 db fakultatív tantárgy felelőse pályázat időpontjában	min. 1 db kötelező vagy 2 db fakultatív tantárgy felelőse pályázat időpontjában
1.4.2	Oktatási segédlet	min. 1 db jegyzet vagy 1 db tankönyv vagy legalább 1 db 100 oldalas oktatási segédlet vagy digitális tananyag szerkesztője, első vagy egyedüli, vagy legalább 50%-ban szerzője	min. 1 db jegyzet vagy 1 db tankönyv vagy legalább 1 db 100 oldalas oktatási segédlet vagy digitális tananyag szerkesztője, első vagy egyedüli, vagy legalább 50%-ban szerzője	min. 1 db jegyzet vagy 1 db tankönyv vagy legalább 1 db 100 oldalas oktatási segédlet vagy digitális tananyag szerkesztője, első vagy egyedüli, vagy legalább 50%-ban szerzője
2.	Tudományos tevékenység			
2.1	Kiemelkedő tudományos, kutatói munkásság			
2.1.1	MTA IX. Osztály listás ⁴ folyóiratban megjelent publikáció	min. 2 idegen nyelvű, szakterületi szempontból releváns területen megjelent Q1-es vagy Q2-es, vagy az MTA IX. Osztálya nemzetközi folyóiratjegyzéke A, illetve B kategóriájába tartozó cikk vagy legalább 1 elismert nemzetközi kiadó által kiadott monográfia	Nincs.	Nincs.
2.1.2	Idegen nyelvű publikáció	min. 2 idegen nyelvű, szakterületi szempontból releváns területen megjelent Q1-es vagy Q2-es, vagy az MTA IX. Osztálya nemzetközi folyóiratjegyzéke A, illetve B kategóriájába tartozó cikk vagy legalább 1 elismert nemzetközi kiadó által kiadott monográfia	min. 2 idegen nyelvű Q1-es vagy Q2-es cikk (ebből legalább 1-nek egyedüli vagy első szerzője). A 2 szakterületi Q1/Q2 cikk közül az egyik kiváltható rangos nemzetközi kiadónál ⁵ megjelent idegen nyelvű könyvvel (legalább 112 oldal) vagy könyvrészlettel	min. 2 egyedüli első vagy utolsó szerzőként jegyzett idegen nyelvű publikáció
2.1.3	Hirsch index értéke	Nincs	min. 6 (vagy min. 15 db független Scopus hivatkozás)	Nincs

Sorszám	Tevékenység	Egyetemi tanári pályázatok minimumkövetelményei		
		I. Társadalomtudományoknál (Állam- és jogtudományok, Közigazgatástudományok, Média- és kommunikációs tudományok, Politikatudományok, Rendészettudományok, Szociológiai tudományok, kivéve: Hadtudományok)	II. Gazdaságtudományoknál	III. Hadtudományoknál
2.1.4	Szaktanulmány/könyvfejezet	min. 20 szaktanulmány/lektorált könyvfejezet bemutatása (a folyóiratok legyenek MTA-besorolás szerint hazai A-B kategóriás, valamint nemzetközi A-B-C-D folyóiratok)	Nincs	min. 20 lektorált szaktanulmány/könyvfejezet szerzője : ebből min. 10 idegen nyelvű lektorált tanulmány
2.1.5	Könyv	- min. 2 idegen nyelvű, szakterületi szempontból releváns területen megjelent Q1-es vagy Q2-es, vagy az MTA IX. Osztálya nemzetközi folyóiratjegyzéke A, illetve B kategóriájába tartozó cikk vagy min. 1 elismert nemzetközi kiadó által kiadott monográfia . - min. 1 egyszerűs lektorált monográfiával	Nincs	Egy egyszerűs lektorált, minimálisan hét ív terjedelmű monográfiával és a pályázat benyújtását megelőző öt évben készült
2.1.6	Független hivatkozás	Nincs	min. 15 db független Scopus⁶ hivatkozás (vagy H-index=6)	min. 125 db
2.2	Fiatal oktatók tudományos munkájának vezetése, témavezetői részvétel doktori képzésben	min. 1 fő fokozatot szerzett és igazolt PhD-hallgató témavezetője	min. 1 fő fokozatot szerzett és igazolt PhD-hallgató témavezetője	min. 1 fő fokozatot szerzett és igazolt PhD-hallgató témavezetője
2.2.1	Műhelyteremtő tevékenység	min. 1 helyen kutatócsoport vezetője és/vagy alapítója	min. 1 helyen kutatócsoport vezetője és/vagy alapítója	min. 1 helyen kutatócsoport vezetője és/vagy alapítója
2.2.2	Szakmai közéleti tevékenység	min. 1 helyen egyetemi szakmai vagy egyetemen kívüli bizottság vezetője vagy tagja, egyetemi szenátus, kari tanács tagja, egyetemi szakmai bizottság elnöke vagy tagja	min. 1 helyen egyetemi szakmai vagy egyetemen kívüli bizottság vezetője vagy tagja, egyetemi szenátus, kari tanács tagja, egyetemi szakmai bizottság elnöke vagy tagja	min. 1 helyen egyetemi szakmai vagy egyetemen kívüli bizottság vezetője vagy tagja, egyetemi szenátus, kari tanács tagja, egyetemi szakmai bizottság elnöke vagy tagja

Sorszám	Tevékenység	Egyetemi tanári pályázatok minimumkövetelményei		
		I. Társadalomtudományoknál (Állam- és jogtudományok, Közigazgatástudományok, Média- és kommunikációs tudományok, Politikatudományok, Rendészettudományok, Szociológiai tudományok, kivéve: Hadtudományok)	II. Gazdaságtudományoknál	III. Hadtudományoknál
2.3	Kutatásszervezési tapasztalat, eredményesség	min. 1 elnyert országos vagy nemzetközi kutatási/fejlesztési/innovációs pályázat témavezetése, vagy legalább 3 érdemi részvétel ilyen pályázatok megvalósításában, vagy 3 intézményi pályázat témavezetése	min. 1 elnyert országos vagy nemzetközi kutatási/fejlesztési/innovációs pályázat témavezetése, vagy legalább 3 érdemi részvétel ilyen pályázatok megvalósításában, vagy 3 intézményi pályázat témavezetése	min. 1 elnyert országos vagy nemzetközi kutatási/fejlesztési/innovációs pályázat témavezetése, vagy legalább 3 érdemi részvétel ilyen pályázatok megvalósításában, vagy 3 intézményi pályázat témavezetése
2.4	Hazai és nemzetközi elismertség	min. 1 helyen hazai vagy nemzetközi tudományos szervezet elnöke, vagy min. 2 helyen elnökségi tag vagy konferencia elnök vagy minimum 5 helyen társelnök, szekciószervező elnök, felkért plenáris előadó (vagy ezek kombinációja)	min. 1 helyen hazai vagy nemzetközi tudományos szervezet elnöke, vagy min. 2 helyen elnökségi tag vagy konferencia elnök vagy minimum 5 helyen társelnök, szekciószervező elnök, felkért plenáris előadó (vagy ezek kombinációja)	min. 1 helyen hazai vagy nemzetközi tudományos szervezet elnöke, vagy min. 2 helyen elnökségi tag vagy konferencia elnök vagy minimum 5 helyen társelnök, szekciószervező elnök, felkért plenáris előadó (vagy ezek kombinációja)

Forrás: Egyetemi tanári minimumkövetelmények társadalomtudományokra (kivéve: hadtudományok)⁷, gazdaságtudományokra⁸ és hadtudományokra⁹

1. táblázat

MTA doktori pályázatok minimumkövetelményeinek összevetése néhány társadalomtudomány területén működő bizottságnál

Sorszám	Tevékenység ¹⁰	MTA doktori pályázat minimumkövetelmények pontjai néhány bizottságnál			
		I. Állam- és Jogtudományi Bizottságnál	II. Politikatudományi Bizottságnál	III. Gazdaságtudományi Doktori Minősítő Bizottságnál	IV. Hadtudományi Bizottságnál
1	Kiemelten értékelt szakkönyv, monográfia írása (legfeljebb 3 db, 112 oldal fölötti könyv az előző fokozat után)	min. 60 pont (pl. minimum összesen 30 ív magyar nyelvű könyv(ek) esetén)	min. 30 pont (pl. minimum 10 ív magyar és 5 ív idegen nyelvű könyv esetén)	nincs	min. 60 pont (pl. minimum összesen 20 ív idegen nyelvű könyv(ek) esetén)
2	Folyóiratban megjelent pontozott közlemények	min. 120 pont	min. 120 pont	min. 120 pont	min. 140 pont

Sor-szám	Tevékenység ¹⁰	MTA doktori pályázat minimumkövetelmények pontjai néhány bizottságnál			
		I. Állam- és Jogtudományi Bizottságnál	II. Politikatudományi Bizottságnál	III. Gazdaságtudományi Doktori Minősítő Bizottságnál	IV. Hadtudományi Bizottságnál
2.1	Nemzetközi listás folyóiratokban	min. 35 pont (pl. 3 db egyedüli szerzős, nemzetközi A kategóriájú cikk esetén)	min. 35 pont (pl. 3 db egyedüli szerzős, nemzetközi B kategóriájú cikk esetén)	min. 35 pont (pl. 4 db egyedüli szerzős, nemzetközi C kategóriájú cikk esetén)	min. 35 pont (pl. 6 db egyedüli szerzős, nemzetközi D kategóriájú cikk esetén)
3	1-2. összesen	min. 180 pont	min. 180 pont	min. 180 pont	min. 180 pont
4	Pontozott hivatkozások (4.1+4.2+4.3)	min. 60 pont (pl. 120 db hazai D kategóriájú cikkből hivatkozás)	min. 60 pont (pl. 80 db hazai C kategóriájú cikkből hivatkozás)	min. 60 pont (pl. 60 db hazai B kategóriájú cikkből hivatkozás)	min. 60 pont (pl. 40 db hazai A kategóriájú cikkből hivatkozás)
4.1	Hivatkozások nemzetközi GJO ¹¹ listás (és átsorolt) folyóiratokban				
4.2	Hivatkozások nem nemzetközi GJO listás folyóiratokban				
4.3	Hivatkozások további tudományos (ISBN-es és/vagy ISSN-es), nem GJO listás közleményekben				
5	Összesen	280 pont	280 pont	250 pont	290 pont
6	Tudományos továbbképzés (törzstagság, oktatás, témavezetés doktorképzésben, TDK-ban stb.)	maximum 20 pont			
7	Oktatás, tananyagfejlesztés (szakvezetés, jegyzetek, tankönyvek, írása, ismeretterjesztés stb.)	maximum 10 pont			
8	Alkalmazott kutatások, alkotások és azok gyakorlati haszna (részvétel, vezető szerep nemzetközi és hazai kutatási projekteken, szakértés, a köztudat alakítása stb.)	maximum 10 pont			

Sor- szám	Tevékenység ¹⁰	MTA doktori pályázat minimumkövetelmények pontjai néhány bizottságnál			
		I. Állam- és Jogtu- dományi Bizott- ságnál	II. Politikatudom- ányi Bizottság- nál	III. Gazdaságtu- dományi Doktori Minősítő Bizott- ságnál	IV. Hadtudomá- nyi Bizottságnál
9	Rangos tudományos közéleti tevékenység és elismerés nemzetközi és hazai elismerés, tisztségek, tagságok, kitüntetések stb.	maximum 10 pont			
10	Összesen (6-9)	min. 30 pont			
	Mindösszesen	min. 310 pont	min. 310 pont	min. 280 pont	min. 320 pont

Forrás: Aktuális, 2019. június 28-tól hatályos doktori minimumkövetelmények¹²

Irodalom

- [1] Aktuális, 2019. június 28-tól hatályos doktori minimumkövetelmények, 2019, https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/X.%20Osztaly/2019/9GJO_DoktoriMinimumkovetelmenyekTara_20190628tol.pdf [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [2] „Új oktatói életpályamodellt készül bevezetni a Corvinus”, Elérhető: <https://www.uni-corvinus.hu/hir/uj-oktatoi-életpályamodellt-keszul-bevezetni-a-corvinus/> [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [3] Bazsa, Gy.: Felfelé a pályán. Hazai oktatói-kutatói karrierállomások = Magyar Tudomány, 178. köt. 5. sz. 2017. p. 594-606.
- [4] Dany, F., Louvel, S., Valette, A.: Academic careers: The limits of the “boundaryless approach” and the power of promotion scripts = Human Relations, 64. köt. 7. sz. 2011. p. 971–996. DOI: 10.1177/0018726710393537
- [5] Egyetemi tanári pályázat összeállításához és értékeléséhez (korrekcióval egységes szerkezetben), 2020, <https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/%C3%9AAtmutat%C3%B3.pdf> [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [6] Egyetemi tanári értékelő lapok társadalomtudományokra (kivéve: Hadtudományok), 2020, https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/11.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-kiv%C3%A9ve-hadtudom%C3%A1nyok_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91-lap.pdf [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [7] Egyetemi tanári értékelő lapok gazdaságtudományokra, 2020, https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/10.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-gazdas%C3%A1gtudom%C3%A1nyok_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91-lap.pdf [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [8] Egyetemi tanári értékelő lapok hadtudományokra, 2020, https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/12.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-hadtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-hadtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-gazdas%C3%A1gtudom%C3%A1nyok_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91-lap.pdf [Utolsó elérés: 2020. november 26.].
- [9] Kochen, M. M., Himmel, W.: Academic careers in general practice: scientific requirements in Europe = European Journal of General Practice, 6. köt. 2. sz. 2000. p. 62–65. DOI: 10.3109/13814780009094306
- [10] Sasvári, P., Bakacsi, Gy., Urbanovics, A.: Eltérő utak, eltérő publikációs stratégiák: tudományterületi kutatói mintázatok = Statisztikai Szemle, 98. köt. 8. sz. 2020. p. 1001-1023. DOI: 10.20311/stat2020.8.hu1001
- [11] Tien, F.F.: What kind of faculty are motivated to perform research by the desire for promotion = Higher Education, 55. köt. 2008. p. 17–32. DOI: 10.1007/s10734-006-9033-5

Hivatkozások

- ¹ További bizottságok az MTA adott osztályánál: Nemzetközi és Fejlődéstanulmányok Doktori Bizottság, Regionális Tudományok Bizottsága, Szociológiai Tudományos Bizottság és Demográfiai Osztályközi Állandó Bizottság.

- ² Jelölések: 1.1.1 = Értékelési időszak (1.1.1-1.1.5. esetén); 1.1.2 = Oktatott órák száma adott időszakra vonatkozóan; 1.1.3 = Pályázat beadása előtti 5 évben; 1.1.4 = Előadások; 1.1.5 = Speciális szempont; 1.2 = Hallgatók tanulmányi, tudományos munkájának vezetése; 1.3 = Graduális és/vagy posztgraduális, továbbá a Bologna-rendszer képzési szintjeinek bármelyikén szervezett előadás, gyakorlat, szeminárium tartása idegen nyelven; 1.3.1 = Idegennyelvű felsőoktatási tapasztalat; 1.4.1 = Tárgyfelelős; 1.4.2=Oktatási segédlet; 2.1.1 = MTA listás folyóiratban megjelent publikáció; 2.1.2 = Idegen nyelvű publikáció; 2.1.3 = Hirsch index értéke; 2.1.4 = Szakcikk/munka/könyv-fejezet; 2.1.5 = Könyv; 2.1.6 = Függelék hivatkozás; 2.2 = Fiatal oktatók tudományos munkájának vezetése, témavezetői részvétel doktori képzésben; 2.2.1 = Műhelyteremtő tevékenység; 2.2.2 = Szakmai közéleti tevékenység; 2.3 = Kutatásszervezési tapasztalat, eredményesség; 2.4 = Hazai és nemzetközi elismertség.
- ³ Monográfia: egy témát, problémát, jelenséget stb. átfogóan, a teljesség igényével tárgyaló, fejezetekre tagolódó könyv, amely a meglévő ismeretek szintézisére építve új, jelentős tudományos eredményeket tartalmaz. (Jellemzően egy szerző munkája.) (Aktuális, 2019. június 28-tól hatályos doktori minimumkövetelmények, 2019)
- ⁴ MTA IX. Osztály listás folyóiratok a tudományos és doktori bizottságok közzétett folyóiratlistái, amelyek ABCD kategóriákba rendezve felsorolják, hogy alapesetben mely folyóiratokban megjelent közleményeket és hivatkozásait veszik figyelembe és milyen pontértékekkel. Minden bizottság befogadja azokat a folyóiratokat is, és pedig D kategóriásként, amelyek a saját listáján ugyan nem, de a MTA IX. Osztály más bizottsága(i) listáján szerepelnek.
- ⁵ Kiadók listája: Addison-Wesley, Akadémiai Kiadó, Allen and Unwin, Ashgate/Avebury, Aspen, Basic Books, Inc., Berg, Oxford, Blackwell, Bloomsbury, Brill, Bruylant, California University Press, Cameron May, Clarendon Press, Columbia University Press, Cornell University Press, Curzon Press, Duke University Press, Earthscan, Edward Elgar, Elsevier Science, Frank Cass, Garrisberg MacMillan, Harcourt Brace Jovanovich, Inc., Harper & Row Publishers Inc./Ballinger Publishing Co., Hart, Harvard University Press, Harwood Academic Publishers, Heinemann, IWA publishers, James Currey, John Wiley, John's Hopkins Univ. Press, Jossey-Bass, Karthala, Kegan Paul International, Kluwer Academic Publishers, Lawrence Erlbaum, Lit Verlag, Longman, Lynn Rienner, M.E.Sharpe Inc., Macmillan/Palgrave Press, Marcial Pons, McGraw-Hill, Methuen, MIT Press Cambridge Mass, Oxford University Press, Palgrave McMillan, Pearson, Pennsylvania University Press, Pergamon Press, Permanent Black/Orient Longman, Pluto Press London, Polity Press, Praeger, Princeton University Press, Random House Inc NY, Routledge Cavendish, Routledge Curzon, Rowman and Littlefield Publishers, Rutgers, Sage Publications, Scholar's Press, Simon & Schuster, Springer, St. Martin Press, Stanford University Press, State University of New York Press, Suhrkamp Verlag, Swets Blackwell, Taylor & Francis, Texas University Press, Thompson Learning, Thomson – Sweet & Maxwell, University of Chicago Press, University of Pennsylvania Press, Verso, Westview Press, Wiley, Yale University Press, Zed Books.
- ⁶ Link: <https://www.scopus.com/>
- ⁷ Link: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/11.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-kiv%C3%A9v%C3%A9hadtudom%C3%A1nyok_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91-lap.pdf; Letöltve: 2020.11.26.
- ⁸ Link: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/10.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tudom%C3%A1nyter%C3%BClet-Gadas%C3%A1gtudom%C3%A1ny_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91-lap.pdf; Letöltve: 2020.11.26.
- ⁹ Link: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/2020/09/12.-T%C3%A1rsadalomtudom%C3%A1nyok-tu-dom%C3%A1nyter%C3%BClet_hadtudom%C3%A1nyok-tu-dom%C3%A1ny%C3%A1g_%C3%A9rt%C3%A9kel%C5%91lap.pdf; Letöltve: 2020.11.26.
- ¹⁰ Rövidítés GJO= MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály
- ¹¹ A kétszeres 0,6; a háromszeres 0,4; a háromnál több szerzős 0,3 egyszeres egységnek felel meg.
- ¹² Link: https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/IX.%20Osztaly/2019/9GJO_DoktoriMinimumkovetelme nyekTara_20190628tol.pdf; Letöltve: 2020.11.26.

Beérkezett: 2020. XII. 10-én.

Dr. habil. Sasvári Péter
egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Miskolci Egyetem.
E-mail: sasvari.peter@uni-nke.hu

Urbanovics Anna
Doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem;
MA szakos hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem.
E-mail: anna.urbanovics@gmail.com